

POVEIKIO PRIEMONIŲ TAIKYMO NETINKAMAI BESIELGIANTIEMS MOKINIAMS TVARKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams tvarka (toliau – Tvarka) skirta Vilniaus Antakalnio progimnazijos (toliau – Progimnazijos) mokytojams, mokiniams ir specialistams, darbuotojams.

2. Tvarka siekiama padėti Progimnazijos darbuotojams veiksmingai reaguoti į kraštutinius mokinių netinkamo elgesio atvejus bei iškilusią grėsmę, siekiant užtikrinti Progimnazijos bendruomenės narių ir (ar) kitų asmenų fizinį ir psichologinį saugumą.

3. Tvarka nustato galimas taikyti poveikio priemones netinkamai besielgiantiems mokiniams, taip pat pagrindines šių priemonių taikymo Progimnazijoje sąlygas.

4. Tvarroje vartojamos sąvokos:

Draudžiami daiktai – bet kokie daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių apyvarta uždrausta arba ribojama Lietuvos Respublikos įstatymų ar kitų teisės aktų saugumo, sveikatos apsaugos ir kitais visuomenės poreikiais, taip pat kiti Progimnazijoje draudžiami turėti daiktai (reikmenys), gaminiai ar medžiagos, kurių sąrašas nurodomas Progimnazijos veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose.

Netinkamas mokinio elgesys – mokinio elgesys, keliantis realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, taip pat pasikartojantis, tyčinis, agresyvus, įžūlus, griaunantis ugdymosi procesą, pažeidžiantis kitų asmenų garbę ir orumą bei psichologinį ir fizinį saugumą.

Poveikio priemonė – Progimnazijos darbuotojo veiksmai, kuriais siekiama nutraukti ar sustabdyti netinkamą mokinio elgesį bei atkurti psichologiškai ir fiziškai saugią ir savitarpio pagarba grįstą ugdymosi aplinką.

Pagrįsti fiziniai veiksmai – su fiziniu kontaktu susiję Progimnazijos darbuotojo veiksmai mokinio atžvilgiu, kurių gali būti imamasi siekiant nutraukti mokinio elgesį, keliantį realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, psichologiniam ar fiziniam saugumui arba turtui, arba užkirsti netinkamam elgesiui kelią.

Ugdymosi vietos pakeitimas – laikinas mokinio atskyrimas nuo kitų mokinių, tęsiant mokinio ugdymąsi kitoje Progimnazijos patalpoje arba teikiant mokiniui reikiamą švietimo pagalbą.

Administracijos budėtojas – direktorius, direktoriaus pavaduotojai, ugdymo skyriaus vedėjai, budintys atitinkamose patalpose pagal direktoriaus patvirtintą grafiką.

5. Kitos Tvarroje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2011, Nr. 38-1804), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (Žin., 1996, Nr. 33-807) ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

6. Sprendžiant mokinio elgesio problemas bei taikant poveikio priemones turi būti vadovaujamosi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (Žin., 1995, Nr. 60-1501), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu (Žin., 2007, Nr. 80-3214; 2010, Nr. 157-7969), Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, nustatymo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos

Vyriausybės 2002 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 437 (Žin., 2002, Nr. 35-1305; 2007, Nr. 107-4379), Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. V-579 (Žin., 2011, Nr. 45-2121), Socialinės pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-941 (Žin., 2004, 100-3729; 2011, Nr. 99-4675), Psichologinės pagalbos teikimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. V-1215 (Žin., 2011, Nr. 88-4220), Pedagoginių psichologinių tarnybų darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. V-1396 (Žin., 2011, Nr. 97-4600), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-1462 „Dėl teisės pažeidimų, mokyklos nelankymo, narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo, ŽIV/AIDS, smurto ir nusikalstamumo prevencijos“ (Žin., 2004, Nr. 145-5281), Vilniaus Antakalnio progimnazijos nuostatais bei vidaus darbo tvarkos taisyklėmis, mokinio mokymo sutartimi, strateginio planu, taip pat prioritetinės vaiko teisių ir interesų apsaugos ir gynimo, vaiko žmogiškojo orumo, individualizavimo, visapusiškumo, pagarbos ir protingumo principais.

II. POVEIKIO PRIEMONĖS IR BENDROSIOS JŲ TAIKymo SĄLYGOS

7. Progimnazijos direktorius (toliau - Direktorius), Vaiko gerovės komisijos (toliau - VGK) pirmininkas, socialinis pedagogas, klasės auklėtojas esant Tvarroje nustatytoms sąlygoms ir siekdami užtikrinti Progimnazijos bendruomenės narių ir (ar) aplinkinių saugumą, gali taikyti šias poveikio priemones ar imtis šių veiksmų:

- 7.1. pakeisti mokinio ugdymosi vietą;
- 7.2. iškviesti Progimnazijos vadovą ar jo įgaliotą atstovą;
- 7.3. organizuoti mokinio daiktų patikrinimą;
- 7.4. panaudoti pagrįstus fizinius veiksmus.

8. Taikant Tvarroje numatytas poveikio priemones privalu atsižvelgti į mokinio specialiuosius ugdymosi poreikius, jo sveikatos būklę, psichologinę savijautą ir kitas, poveikio priemonės parinkimui ir taikymui svarbias, aplinkybes.

9. Tvarroje numatytos poveikio priemonės taikomos mokiniui tik tada, kai Progimnazija yra išnaudojusi visas kitas galimas priemones ir švietimo pagalbos teikimo galimybes (pavyzdžiui, jau vyko individualūs pokalbiai su mokiniu ir jo tėvais (globėjais, rūpintojais) arba bent vienu iš jų ir kitos priemonės) ir jos nedavė laukiamų rezultatų, išskyrus neatidėliotinus atvejus, kai vaiko elgesys daro žalą ar kelia realų pavojų jo paties ir (ar) kitų asmenų gyvybei, sveikatai, saugumui ar turtui. Kitais atvejais į mokinio padarytus Progimnazijos tvarkos taisyklių, mokinio elgesio normų ir (ar) mokymo sutarties nuostatų pažeidimus reaguojama kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Apie mokiniui pritaikytą poveikio priemonę turi būti nedelsiant informuojamas Direktorius, VGK pirmininkas, Progimnazijos administracijos budėtojas (bent vienas iš jų), mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai - bent vienas iš jų), taip pat, esant būtinybei, savivaldybės Vaiko teisių apsaugos skyrius ir (ar) teritorinė policijos įstaiga.

11. Mokiniui pritaikytą poveikio priemonę ir Progimnazijos darbuotojo veiksmus mokinio atžvilgiu privalu fiksuoti raštu teisės aktų nustatyta tvarka.

12. Progimnazijos darbuotojai, įtarę, kad mokinys progimnazijoje ar jos teritorijoje vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas ar yra apsivaigęs nuo šių medžiagų, turi vadovautis Vaikų, vartojančių narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas nustatymo organizavimo aprašu ir laikytis jame nurodytų veiksmų sekos.

III. UGDYMO SI VIETOS PAKEITIMAS

13. Ugdymosi vietos pakeitimas gali būti taikomas mokytojo sprendimu, kai mokinio elgesys akivaizdžiai griauna mokinių ugdymosi procesą pamokos metu.

14. Pakeitus ugdymosi vietą, mokinius atlieka mokytojo paskirtas užduotis prižiūrimas kito, Direktorius ar mokyklos administracijos budėtojo paskirto darbuotojo arba mokiniui teikiama reikiama švietimo pagalba. Atsižvelgiant į aplinkybes, mokiniui paskirta nauja aplinka gali būti Progimnazijos biblioteka ar skaitykla, progimnazijos raštinė, administracijos darbuotojų ar pagalbos specialistų kabinetai, individualios mokymo patalpos.

15. Mokinio ugdymosi vieta gali būti pakeičiama ne ilgesnei kaip šį sprendimą priėmusio mokytojo pamokos trukmei. Esant būtinybei, šios priemonės taikymo trukmė gali būti pratęsiama administracijos budėtojo sprendimu, atsižvelgus į Direktorius paskirto darbuotojo (prižiūrėjusio mokinių pakeitus jo ugdymosi vietą) arba švietimo pagalbos specialisto rekomendaciją, tačiau ne ilgiau kaip iki tos dienos pamokų pabaigos.

IV. MOKYKLOS VADOVO AR JO ĮGALIOTO ASMENS IŠKVIETIMAS

16. Progimnazijos darbuotojas gali išsikviesti socialinį pedagogą, klasės auklėtoją (jei jis neturi pamokos) ir/ar administracijos budėtoją: pradinio, pagrindinio ar neformaliojo ugdymo ir pagalbos skyriaus vedėją, direktoriaus pavaduotoją, direktorių, VGK pirmininką, kad padėtų nutraukti netinkamą mokinio ar mokinių grupės elgesį. Išskviečiama tuo metu prieinamu būdu (telefonu ar padedant kitam asmeniui – klasės kuratoriui, budėtojui, savivaldos atstovui ir pan.), nesant tokios galimybės, reikia eiti kartu su mokiniu, kuriam taikoma poveikio priemonė, ir palydėti jį į kitą patalpą, nurodytą 14 punkte.

17. Padedantis spręsti konfliktą asmuo (16 punktas) tarpininkauja sprendžiant mokytojo ir mokinio ar mokinių grupės konfliktą, taip pat padeda mokytojui numatyti tolesnes mokinio(-ių) ugdymosi proceso organizavimo galimybes bei pagal kompetenciją inicijuoti ir (ar) spręsti švietimo pagalbos arba drausminių auklėjamojo poveikio priemonių taikymą mokiniui(-iams).

V. MOKINIO DAIKTŲ PATIKRINIMAS

18. Jeigu kyla pagrįstų įtarimų, jog mokinys gali turėti draudžiamų daiktų, darbuotojas nedelsdamas apie tai informuoja administracijos budėtoją.

19. Administracijos budėtojas, dalyvaujant darbuotojui, kuris pateikė informaciją apie mokinį, galimai turinti draudžiamus daiktus turi teisę prašyti mokinio parodyti jo asmeninius daiktus.

Mokinio daiktai negali būti tikrinami negavus jo sutikimo raštu ir (ar) jam nedalyvaujant. Tikrinant daiktus, neturi būti žeminamas mokinio orumas, garsiai nekomentuojama (pageidautina, kad tikrinimas vyktų ne toje pačioje patalpoje, kur vyksta pamoka).

Sužinojus apie draudžiamų, kitiems ir aplinkai pavojingų daiktų laikymą mokinio spintelėje ar drabužinėje ir norint tai operatyviai patikrinti, kad nekiltų grėsmių kitiems, galima tai atlikti ir nesant mokiniui bei negavus jo sutikimo.

Mokinio daiktų patikrinimas be jo paties sutikimo ar dalyvavimo gali būti tik jeigu yra trijų progimnazijos darbuotojų komisija (jeigu yra galimybių, ir mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų, esant būtinybei, teritorinės policijos įstaigos atstovas), kuri raštu fiksuoja patikrinimo aktą, surašo rastus daiktus, pasirašytinai supažindina mokinį, o komisijos narių bei mokinio pasirašytą aktą registruoja progimnazijos raštinėje. Apie tai yra informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga.

20. Jeigu mokinys sutinka parodyti savo asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du darbuotojai, vienas iš jų – administracijos budėtojas. Paaiškėjus, kad

mokinys turi draudžiamų daiktų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir, esant būtinybei, teritorinė policijos įstaiga. Tokiu atveju raštu fiksuojamas patikrinimo aktas, surašomi rasti daiktai, pasirašytinai supažindinamas mokinys, o komisijos narių bei mokinio pasirašytas aktas yra registruojamas progimnazijos raštinėje.

21. Jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir jie kviečiami atvykti į Progimnaziją. Jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, taip pat esant būtinybei, apie įtarimus dėl draudžiamų daiktų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga.

22. Kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškviešti asmenys, mokinys turi būti prižiūrimas administracijos budėtojo paskirto darbuotojo (arba jo paties). Jeigu draudžiami daiktai gali kelti grėsmę, sužeisti, sutrikdyti sveikatą ar savijautą, sugadinti aplinkoje esančius daiktus ar padaryti kitokią žalą, jie gali būti padedami taip, kad nekeltų grėsmės, nepatogumo. Draudžiami daiktai grąžinami tik mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams), išskyrus atvejus, susijusius su rastomis narkotinėmis ar kitomis visuomenei pavojingomis medžiagomis, kurios perduodamos policijos atstovams.

VI. PAGRĮSTI FIZINIAI VEIKSMAI

23. Progimnazijos darbuotojas pagrįstus fizinius veiksmus mokinio atžvilgiu gali taikyti tik tais atvejais, kai siekiama:

23.1. apsaugoti mokinį nuo savęs ar kitų asmenų (su)žalojimo;

23.2. užkirsti kelią ir (ar) nutraukti smurtinį mokinio elgesį prieš kitus mokinius, mokyklos darbuotojus ar kitus aplinkinius asmenis;

23.3. neleisti mokiniui palikti patalpos, jeigu jo pasišalinimas kelia grėsmę jo paties ar kitų asmenų saugumui;

23.4. nutraukti mokinių tarpusavio muštynes, jei mokinys(-iai) nereaguoja į žodinius Progimnazijos darbuotojo paliepimus jas nutraukti;

23.5. nutraukti mokinio veiksmus, kuriais niokojamas turtas, ir (ar) apsaugoti turtą nuo galimo sunaikinimo ar sugadinimo arba sustabdyti netvarką;

23.6. atskirti mokinį, griaunantį bendrą klasės tvarką ar mokyklos renginį, kai jis nepaiso pakartotinių reikalavimų ir raginimų laikytis elgesio taisyklių, išvedant jį iš patalpos (pavyzdžiui, klasės, salės, valgyklos ar pan.). Pamokos metu iš klasės pašalintas mokinys atlieka mokytojo paskirtas užduotis kitoje patalpoje, prižiūrimas administracijos budėtojo paskirto darbuotojo, arba jam teikiama reikiama švietimo pagalba. Progimnazijos renginio metu pašalintas mokinys turi būti prižiūrimas administracijos budėtojo paskirto darbuotojo, kol teigiamai pasikeičia mokinio elgesys (pavyzdžiui, mokinys nusiramina, pasižada tinkamai elgtis ir pan.) arba kol mokinį pasiima jo tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų, išskyrus atvejus, kai dėl objektyvių priežasčių jie pasiimti mokinio negali arba organizuoti mokinio perdavimą tėvams (globėjams, rūpintojams) arba bent vienam iš jų nėra tikslinga.

24. Pagrįsti fiziniai veiksmai gali būti pasirinkti įvairiai: nuo stovėjimo tarp mokinių gresiant potencialiam atviram jų konfliktui, stovėjimo prieš mokinį, siekiant užkirsti kelią pavojingam mokinio elgesiui (pavyzdžiui, siekiant atitverti kelią prie lango, jei mokinys grasina išsokti, ar pan.), vedimo paėmus už rankos, iki mokinio sulaikymo, fiziškai apribojant mokinio veiksmus. Mokinio sulaikymas gali būti naudojamas tik ekstremaliose situacijose (pavyzdžiui, kai siekiama nutraukti mokinių muštynes, jeigu nėra kitų galimybių jų išskirti nenaudojant fizinės intervencijos, kai siekiama nutraukti mokinio save žalojančią elgesį, jį apglėbiant ir laikant tol, kol mokinys nurims, ir pan.).

25. Fizinis kontaktas su mokiniu yra laikomas tinkamu tokiose situacijose:

25.1. mokinį(-ius) laikant už rankos(-ų), sudarant ratą, žaidžiant žaidimus;

- 25.2. mokinį vedant už rankos (jeigu jis to nori) arba to reikalauja ėjimas kartu su kitais mokiniais;
- 25.3. guodžiant mokinį;
- 25.4. pasveikinant mokinį;
- 25.5. padedant neįgaliam mokiniui;
- 25.5. mokant mokinį groti instrumentu, šokti;
- 25.6. rodant mokiniui, kaip atlikti fizinius pratimus;
- 25.7. rodant mokiniui, kaip tinkamai laikyti rašymo, piešimo, kitas ugdymosi procese naudojamąs priemones;
- 25.8. teikiant pirmąją pagalbą.
26. Fiziniai veiksmai laikomi nepagrįstais, draudžiamais ir traktuojami kaip smurtas mokinio atžvilgiu tokiais atvejais, kai jie:
- 26.1. naudojami kaip bausmė;
- 26.2. naudojami norint pademonstruoti savo viršenybę;
- 26.3. naudojami siekiant sukelti vaikui skausmą;
- 26.4. naudojama didesnė nei būtina fizinė jėga.
27. Pagrįstų fizinių veiksmų naudojimas neturi kelti grėsmės vaiko gyvybei ir sveikatai.
28. Progimnazijos darbuotojas, taikydamas pagrįstus fizinius veiksmus, visada privalo vadovautis minimalių būtinų fizinių veiksmų panaudojimo trumpiausiam būtinam laikotarpiui principu.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

29. Progimnazijos darbuotojai turi būti specialiai apmokyti taikyti pagrįstus fizinius veiksmus, siekiant užtikrinti minimalų, saugų ir proporcingą šių veiksmų naudojimą.
30. Tvarkoje numatytas poveikio priemonės galima taikyti tik kai su tvarkos turiniu bus supažindinti Progimnazijos darbuotojai, mokiniai ir mokinių tėvai, o mokytojai bus išmokyti kaip tinkamai taikyti skirti poveikio priemonės.
31. Administracijos budėtojas gali skirti progimnazijos darbuotojus:
- 31.1. socialinį pedagogą ar ugdymo skyriaus vedėjęs, taip pat psichologą, bibliotekininką, mokytoją padėjėję ar kitą pedagogą (siekiant užtikrinti darbuotojų ar mokinių saugumą) prižiūrėti mokinius 14, 22, 23.6 punktuose numatytais atvejais;
- 31.2. pirmiausiai direktoriaus pavaduotoją ugdymui ar ugdymo skyriaus vedėjęs, socialinį pedagogą, taip pat psichologą dalyvaujantį taikant poveikio priemones.
32. Visus skundus dėl poveikio priemonių mokiniui taikymo privalu nuodugnai ir operatyviai išnagrinėti teisės aktų ir Progimnazijos veiklą reglamentuojančių dokumentų nustatyta tvarka.
33. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus Direktorius ar jo įgaliotas asmuo informuoja kompetentingas valstybės ir (ar) savivaldybės institucijas.
34. Tvarka parengta pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymą Nr. V-1268 „Dėl pritarimo rekomendacijoms dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams“.

PRITARTA. V GK posėdyje 2015 sausio 27 d. protokolo Nr.1 ; Mokyklos tarybos posėdyje 2015 sausio 21 d. protokolo Nr. 2; Mokinių senato posėdyje 2015 vasario 3 d. protokolo Nr. 1; Metodinės tarybos posėdyje 2015 vasario 17 d.

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.432104>

